

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY III. NUM. LIV - DESEMBRE XVI - MCMXVII

Número solt, 20 cts.

SUMARI

El llibre pel llibre, per R. RUCABADO.—La filosofia de B. Croce:—Lògica com a ciència del concepte pur; L'oposició i sos principis lògics, per J. FARRAN I MAYORAL.—Nacionalisme i federalisme: Els canvis de la voluntat, per A. ROVIRA I VIRGILI.—Poesia Anglesa: Cançó de nit en la Jungla; Màximes de Baloo, l'ós; Barcarola foca; Cançó del caçador en la Jungla; Cançó de ruta dels simis bandar-log, de Rudyard Kipling, per J. F. trad.—Lírica catalana: La Rosada; En la nit, sol, per JOAN ARÚS.—Lletres: El sentimiento de la riqueza en Castilla, de Pere Corominas, per M. REVENTÓS. La Guerra a través de un alma, de Gabriel Alomar, per MARTÍ ESTEVE.—Caceres i caçaires, del Marqués de Camps. Biblioteca Foment de la pietat catalana, per MARC FERRER.—Arts plàstiques: Rodin, per JOAQUIM FOLGUERA.—Joiells d'art, encara, per J. F. RÁFOLS. Exposicions: Joan Colom, Manuel Hugué, Torres-Garcia, Barradas, per EDUARD M. PUIG.—Dietari espiritual.

**ADMINISTRACIÓ: CORTS CATALANES, 613, - BAIXOS
BARCELONA**

L'Institut d'Educació, d'En Prat de la Riba, per R. RUCABADO.—La Filosofia de B. Croce: Estètica; Prejudicis entorn a l'art; La Retòrica - La Lingüística; La Crítica i L'Història de l'art, per J. FARRAN I MAYORAL.—Adolf Wagner, per MANUEL REVENTÓS.—Lírica portuguesa: Entre les ombres, de Anthero de Quental, per MIQUEL FERRÁ, trad.—Informacions de LA REVISTA: Enquesta Universitària, P. BOSCH GIMPERA.—Lletres: Prat de la Riba, de Alberto i Arturo Garcia Caraffa, pròleg, per FRANCESC CAMBÓ. L'instant, Les noses i El càntic serè, de J. M. López-Picó, per JOAQUIM FOLGUERA.—Arts plàstiques: Els deixebles d'En Gaudí: Rafel Masó, per JOSEP F. RAFOLS. Un ballet rus de Picasso: «Parade», per J. TORRES-GARCIA. Exposicions, per EDUARD M. PUIG.

PUBLICACIONS DE LA REVISTA

Administració: CORTS CATALANES, 613, baixos - - BARCELONA

LLIBRES APAREGUTS :

RAMON RUCABADO

Els editors i la llibertat de l'art

JOSEP ARAGAY

La pintura catalana contemporània. La seva herència i el seu llegat

CLEMENTINA ARDERIU

Cançons i el·legies

JOSEP M. LÓPEZ-PICÓ

L'infantament meravellós de Schahrazada

MIQUEL POAL AREGALL

Mots plaents i desplaents

ANTONI ROVIRA I VIRGILI

El Nacionalisme

JOAQUIM FOLCH I TORRES

Meditacions sobre l'arquitectura

JOAN SACS

La moderna pintura francesa fins al cubisme

ALEXANDRE PLANA i altres

L'obra d'Isidre Nonell

MIQUEL FERRÁ

Cançó d'ahir

LL. NICOLAU D'OLWER

Literatura catalana. Perspectiva general

ENRIC JARDÍ

Les doctrines de Georges Sorel

J. M. LÓPEZ-PICÓ

Moralitats i pretextos

EN PREMSA :

J. FARRAN I MAYORAL

La renovació del Teatre

E. DURAN REYNALS

Quatre Històries

PAUL CLAUDEL

La creixença del temple

Trad. i Pref. de Joaquim Folguera

JOSEP CARNER

Les planetes del verdum

Hi han en preparació obres de Enric Prat de la Riba, Francesc Pujols, Eugeni d'Ors, Joaquim Folguera, Joan Alcover, Alexandre Plana, Carles Riba, Esteve Monegal, Josep M. de Sagarra, etc.

Col·lecció de lírics mundials

Venus i Adonis

de W. SHAKESPEARE

Trad. de M. Morera i Galícia

Prefaci de Josep Carner

(SEGONA EDICIÓ EN PREMSA)

EN PREPARACIÓ :

GEORGIQUES CRISTIANES

de FRANCIS JAMMES

Trad. de Maria A. Salvà

Prefaci de Josep M. de Sagarra

POESIES de RICARD DEHMEL

Trad. de Josep Lleonart

Prefaci de Manuel de Montoliu

CÀNTIC DELS CÀNTICS

I EL LLIBRE DE RUTH

Trad. de Carles Riba

HIMNES SACRES de MANZONI

Trad. de Llorenç Riber

EL·LEGIES de ANDRÉ CHÉNIER

Trad. de Joan Arús

Hi han ademés en preparació traduccions de l'Antologia grega, de Píndar, de Miquel Àngel, de Ronsard, de Coleridge, de Tennysson, de Goethe, de Shelley, de Keats, de Prudenci, d'Horaci, de Pascoli, de Baudelaire, de Claudel, de Teixeira de Pascoaes, etc.

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY III. — N.º LIV — DESEMBRE 16 - 1917

EL LLIBRE PEL LLIBRE

Hem llegit les conclusions de la Conferència d'editors que es celebrà pel Juny. Llegírem llavors les ressenyes dels diaris. Hem llegit després alguns treballs de l'editor don Gustau Gili on és exposada la iniciativa de la creació d'una Cambra del Llibre, la qual sembla haurà estat la nota més important d'aquella assemblea.

Tenim, doncs, al davant, la llista dels ideals dels nostres editors, tan llarga com coses s'han acudit al pensament de tots ells; que ja se sap que en semblants aconteixements es consigna en ample catàleg tot desig o aspiració, fins les més nímies i personals. Es pot sintetitzar la voluntat d'aquells, dient que persegueixen l'abaratiment dels materials (foment de la producció de pastes, intervenció a la Junta d'Aranzels, etc.), l'abaratiment del transport (franqueig concertat, augment de pes dels paquets postals, etc.), major garantia dels drets de propietat intel·lectual, i sobre tot, d'una manera predominant, la conquesta del mercat d'Amèrica, tema que inspira una entusiasmada memòria del Sr. Gili.

Ara bé, del contingut d'aquests llibres, ningú n'ha parlat. Les matèries, la importància objectiva, els genres bibliogràfics, tot això, als senyors editors els hi deu ésser indiferent.

Igual que si es tractés del foment de la indústria de llibres ratllats, de Majors i Dia-

ris per Comptabilitat. No sembla pas que els llibres siguin la materialització del pensament humà, ni que com a tals tinguin un valor social, un valor d'influència trascendental segons quin sigui el pensament materialitzat.

Es curiós que quan es parla d'exportar teixits tot és parlar dels gustos del mercat, de les necessitats i conveniències del consumidor. Ara es parla de fomentar, d'exportar llibres: llibres, sigui com sigui: siguin les que siguin les necessitats del consumidor.

Aquesta assemblea editorial, i tot el que hem llegit referent a ella, dóna l'espectacle d'un cru i descarnat industrialisme. Tant se els en dóna, als editors, de que els seus llibres escampin llum o fum, enlairin la cultura o la prostitueixin, engendrin respecte o fàstic envers el país que els produeix i els exporta.

I no val a deixar la responsabilitat d'això als autors. L'autor és responsable de l'obra, com a obra, *com a pensament*, per damunt de llibres, i d'editors, i per damunt del temps, enllà dels anys i dels segles. Del llibre, *com a llibre*, n'és responsable l'editor, que és el qui té la iniciativa de la publicació, com l'empresari, segons la definició dels tractats d'economia, té la iniciativa de la producció.

Per això, fins no demanant als editors el subordinar-se a un fi educatiu, hi ha una

exigència que potencialment la societat els demana. Hi ha una cosa intrínseca al llibre mateix, editorialment considerant-lo: la dignitat. La dignitat material del llibre: del paper, dels gravats, del lligat, de la tipografia, de les coses que l'acompanyen (p.e. els anuncis de les cobertes); del conjunt d'obres publicades per un mateix editor, car el conjunt dona a cada una un determinat caràcter.

Doncs bé, d'aquest essencial valor, d'aquest importantíssim aspecte social i editorial del llibre, els *Amigos del Libro* no en diuen una paraula. ¿Què no parla als seus ulls la riuada de mal paper, mal imprès, mal il·lustrat, amb mal text i mala intenció, que surt d'editors i d'editorials espanyols i s'escampa no sols per la terra d'aquí sinó per la terra d'Amèrica, d'aquesta Amèrica somniada, no a tall de país on es vulgui fer estimar l'ànima pròpia, sinó a tall de colònia d'explotació, per a la qual es suposen bons tots els medis, ja que no es parla de triar-los.

Jo invit al senyor Gili, fent apel·lació a la seva recta consciència d'editor honrat, a que reculli una idea adaptable al seu projecte de Cambra del Llibre. Que es faci una exposició pública on hi hagin de figurar *tots, tots* els editors espanyols, amb obligació d'exhi-

bir un exemplar de *totes, totes*, sense excepció, les publicacions del catàleg de cada un.

Llavors potser els qui demanen sense reserves ni restriccions protecció oficial i internacional per a l'indústria del llibre, enrogirien i compendrien que no és possible, sense greu ofensa de la justícia, seguir avant en la seva campanya, i no proclamar la necessitat d'una revisió de la dignitat editorial.

Tots els beneficis que es negociïn simplement en nom del llibre pel llibre, es negociaran en favor de l'innoble indústria de l'afrodísiac i del criminalisme literari en què s'especialitzen molts editors espanyols; que són els mateixos als quals es deu l'aviliment material del llibre.

Per tant, en el projecte de Cambra del Llibre, jo hi trobo a manca, entre les moltes funcions i serveis que el seu autor enumera, una Comissió de Censura, que no actui, si no es vol, des del punt de vista ètic, però sí que estableixi i exigeixi un mínim de decòrum en la presentació dels llibres; en síntesi, un tribunal d'honor.

R. RUCABADO.

LA FILOSOFIA DE B. CROCE

II

LÒGICA COM A CIÈNCIA DEL CONCEPTE PUR

El concepte pur.—L'intuïció o representació primer moment ideal de la coneixença que acabem d'estudiar, és com el terreny damunt el qual el pensament brota. L'esperit, d'expressar la pura imatge (moment de l'art) passa a jutjar-la (moment de pensament); no pot, en fi, pensar qui primer no intueixi. Si s'aferma ésser la *sensació* antecedent del pensament, ha d'admetre's que aquella no sigui quelcom informe, passiu, o d'una activitat viscuda i no contemplada,

sinó activa i conosciativa si bé irreflexiva; sensació, així, esdevé sinònim d'Intuïció.

Com no existeix intuïció sinó expressada, sense llenguatge tampoc hi ha pensament; entenent llenguatge en el sentit crocià que ja hem vist; no un agrupament de manifestacions fòniques i articulades, ni d'abstraccions gramaticals, sinó tota manifestació expressiva inherent a la vida espiritual.

Pensar, raonar, conèixer lògicament és conèixer l'Universal; l'Esperit expressa l'universal per conceptes, essent ell mateix *concepiment*, concepte.

Adhuc les actituds filosòfiques qui neguen la coneixença conceptual l'afirmen en

certa manera, ja que aquestes negacions mateixes duen caràcter universal, i per tant, de concepte. Així l'*Estetisme* afirma que per conèixer el real no cal universalitzar, raonar, i basta la contemplació estètica, l'intuïció; el *Misticisme* qui accepta com a única la coneixença individual, no nega l'universal, el qual però no pot pensar-se sinó sentir-se, per inefable, íntima experiència; i l'*Empirisme* acceptant com a única la coneixença individual, i com a *incognoscible* l'universal, accepta però quelcom més enllà de la representació: l'acte de voluntat qui maneja les singoles representacions, les redueix a esquemes, a símbols, privats de realitat emperò útils, còmodes ficcions. Remarqui's, però, com estetisme, misticisme, empirisme, estableixen afirmacions de caràcter universal, que són per tant conceptes, dels quals no es pot passar el pensament.

El concepte pur, lògic, per a ésser verament universal, deu ésser *ultrarepresentatiu*; no referir-se a una representació o a un grup determinat de representacions sinó a totes; i a l'ensem *omnirepresentatiu*, és a dir, trobar-se en quiscuna d'elles. Pensi's en els conceptes purs: *Qualitat, Bentat, Finalitat, Veritat*. Podrà reduir-se en una filosofia el nombre dels conceptes admesos, demostrar la falsetat o inexistència d'alguns d'ells és a dir la llur no universalitat; mes l'exigència espiritual serà sempre per a tot concepte la ultrarepresentabilitat i ensem la omnirepresentabilitat.

En resum, com ja hem avençat en un article anterior, el concepte pur deu tenir el caràcter d'*expressivitat*; un concepte que no es pot o no es sap expressar, no és o no es posseeix verament; el caràcter d'*universalitat* extensible a tot el que es coneix, *trascendent* respecte a les representacions singoles, les quals no poden agotar-lo per nombroses que siguin, i el caràcter de *Concretesa* qui el fa no quelcom buit aplicable a cada cosa sinó real i vivent en cada cosa, o representació; *immanent* en quiscuna.

Altres caràcters se li atribueixen reconeguts implícitament en el que hem dit: *Espiritualitat*, com a expressió de la realitat que no és mecànica sinó espiritual; *utilitat* en relació amb l'activitat pràctica de l'esperit; *moralitat* perquè no és individual, es refereix sempre al tot: pensar, cercar el ver és acte moral, concórrer a l'elevació de l'Humanitat i la Realitat, servir Déu. Mes l'exposició dels caràcters del concepte pertany a tota la filosofia; és posar-lo en relacions amb tots els moments de l'esperit. No s'entenguin per altra banda aquests caràcters com multiplicitat qui rompi l'unitat espiritual, ja que en realitat no són sinó l'expressió d'aquelles relacions: així el d'Expressivitat en relació amb el moment anterior de l'Intuïció etc. I els caràcters propis del concepte Universalitat i la Concretesa, no són numèricament separables, són distincions d'un de sol, expressable en la sola paraula, l'*Universal-Concret*; dir universal-concret és dir concepte; universal perquè és concret, concret perquè és universal.

Un altra apariència de ruptura en l'unitat de concepte ve de la nombrositat de conceptes universals que coneixem: Voluntat, Veritat, Beutat, Moralitat, etc. Mes no deu enganyar-nos la fragmentació gramatical de les paraules: tots els conceptes expressats podrien, units per guions, formar un sol mot qui expressaria la unitat del Concepte. Unitat no buida sinó plena; com un tot no és tot sinó de parts, és parts, què seria una unitat si no fos unitat de distincions? El concepte no és u ni és múltiple; és l'u-distint; unitat i distinció correlatives, inseparables.

Així se comprèn que els conceptes distints no puguin ésser numerats, ni ordenables en sèrie numèrica; el nombre sols pot aplicar-se'ls com mer símbol, puig formen una unitat *orgànica*, com el cos humà és u i distint; com en la vida cap fet per insignificant que sigui és isolat sinó en relació orgànica amb el tot. El concepte com organisme perfecte on cap membre té prioritat sobre els altres, no podria representar-se

com una línia on A fos començament i D final d'una sèrie, sinó com un cercle on A i D funcionen ara de primer, ara d'últim.

I així com en la vida tot fet conté el precedent (és en realitat el precedent) essent divers d'ell, i el subsegüent que li serà divers i el contindrà i d'això se'n diu història, el Croce anomena la relació dels conceptes distints en la unitat, història també; emprò història *ideal*, és a dir fora del temps i de l'espai; el que vol dir que aquells conceptes, com tots els moments de l'esperit, se troben en el més petit fragment de realitat que pensem.

Els pseudo-conceptes.—Mes en parlar, en pensar, no usem sols conceptes purs, usem altres produïts mentals anomenats erradament conceptes i que no són sinó ficcions conceptuales, una veritable falsificació del concepte, puix ne romp l'unitat, (universalitat-concretesa) en dues formes unilaterals. Per això el Croce els anomena pseudoconceptes; per exemple els pseudoconceptes *caball, rosa, arbre*, volen expressar quiscun un grup de representacions, mes no poden referir-se a tot el conegut com el concepte pur de *Veritat*, ni donen a conèixer res individual. Són *concrets representatius* sense universalitat; el Croce els anomena *pseudoconceptes empírics*. L'altra mena de pseudoconceptes com el de triangle geomètric, el nombre, el moviment lliure, poden referir-se a tota cosa, mes no *hi viuen* perquè no tenen realitat, són construccions mentals que no existeixen en la realitat; són *universals* però no *concrets*. El Croce els anomena *pseudoconceptes abstractes*.

Aquests conceptes que no existeixen com els purs en la realitat, que no són doncs pensament, què seran? Perquè el concepte de cavall, de rosa, no tingui realitat, puix no hi ha dos cavalls iguals ni dues roses iguals i per tant no designables pel mateix concepte; perquè el concepte de triangle o línia geomètrica no existeixi enlloc i no sigui per tant representable; reconeguda la seva falsetat, hi renunciarem? Ans al contrari ens en servim i no podem passar-nos-en.

Són aquests conceptes graus inferiors

del concepte pur pel qual ens elevem an ell? No, perquè l'esperit en conèixer va de dret a la intuïció, al concepte. No hi ha més formes que aquestes de coneixença. I la formació de qualsevol pseudoconcepte no és anterior an aquesta coneixença, sinó que presuposa gran quantitat d'imatges i conceptes universals. El pseudoconcepte, doncs, no és obstacle ni ajud al ver. El pseudoconcepte no és creació de CONEIXENÇA sinó de PRÀCTICA. Apertany al moment pràctic de l'Esperit.

Cavall, casa, triangle, res ens donen a conèixer de la realitat, emperò ens permeten guiar-nos dins ella per als nostres fins pràctics: Per mitjà dels pseudoconceptes empírics reduïm arbitràriament, convencionalment una infinitat de representacions a uns quants grups fàcilment *recordables*. Pels pseudoconceptes abstractes podem numerar aquests grups, *manejar-los* en certa manera i recordar-los esquemàticament. La formació d'uns i altres és, doncs, acte pràctic, i ells són expedients pràctics i *sobre tot memoratius*.

Aquesta ruptura arbitrària de l'unitat del concepte pur per a forjar les ficcions dels pseudoconceptes treu a la reunió d'aquests el caràcter d'unitat orgànica, unitat en la distinció que hem remarcat en els conceptes purs. Com arbitrària és la seva formació, arbitrari és el seu agrupament; i és possible posar-los uns vora els altres, coordinar-los, subordinar-los; reduir-los a sèries, genres, espècies, classes, individus, etc. Com el símbol espacial dels conceptes purs era el cercle, el dels pseudoconceptes empírics és una recta sobre el costat superior de la qual cau una altra recta (el *genre* per exemple) i de l'inferior parteixen vàries rectes perpendiculars i per tant paral·leles (les espècies, etc.).

S'ha volgut superar aquest atomisme i s'ha evaporat els conceptes empírics, tornant-los per exemple en nombres, en fórmules; convertint la classificació en sèrie (sèrie numèrica de les formes geomètriques) i així la definició ha devingut genètica; mes això és

«fer desaparèixer l'empiricitat substituïnt-li el buit» (1).

L'OPOSICIÓ I SOS PRINCIPIS LÒGICS

Hem vist com els conceptes distints són reduïbles a unitat orgànica; Unitat en la Distinció, Distinció en la Unitat. Mes vora els conceptes distints, Veritat, Bondat, Beutat, etc., veiem sorgir-ne d'altres que no es poden barrejar amb ells a manera de distints, formant amb ells aquella unitat orgànica. Per altra banda semblen establir amb ells dualitat i paral·lelisme; són els opostos i contraris: Falsetat, Malvestat, Lletgesa, etc. Observi's però com és impossible, sinó per acte d'abstracció qui els anul·la, separar uns opostos qualsevol. Beutat i Lletgesa, per exemple, presos separadament s'esvaeixen; no es concebeix beutat si no hi ha lletgesa, lletgesa si no hi ha beutat. Així Hegel observava com pensant per separat *ésser* i *no ésser*, l'un desapareixia sense l'altre; l'un se convertia en l'altre i amdós en el no res, i li calia unificar-los en el *devenir*, donant lloc així a la famosa triada de tesi i antítesi resoltes en la síntesi. Mes aquesta forma no acabava de satisfer al mateix Hegel. I és que els opostos no es poden pensar si arbitràriament se'ls separa. No pot aplicar-se'ls cap pseudoconcepte numèric ni hi ha entre ells paral·lelisme, perquè són una cosa sola. Lletjor acompanya Beutat, Malvestat Bondat, Falsetat Veritat, com l'ombra acompanya la llum, com el positiu acompanya el negatiu. Són distingui-

(1) El Croce dedica llarg espai a les discussions sobre la naturalesa del concepte. No cal dir com és feconda aquesta revisió i com fa ressortir la força dels principis crocians.

Malhauradament no pot trobar lloc en un sumari com el nostre. Basti dir que les discussions sobre si el concepte és «valor» o «fet», norma o força efectiva del real, la resol el Croce establint la indistinció entre aquests termes. Si el concepte val és perquè és. Una «valor» que no sigui «realitat» no es troba en cap forma de la vida espiritual.

Les disputes famoses entre Nominalistes i Realistes venien d'una confusió entre conceptes purs i pseudoconceptes. La confusió entre raó, llei, causa, també tenia aquest fonament (establir-les vol dir en realitat establir els conceptes de les coses). Com entre Intel·lecte (qui elaborava els que anomenem pseudoconceptes) i Raó (qui els unificava o establia els purs), etc. Les divisions dels conceptes igualment: obscurs (sensació, impressió, o commoció), clars i confosos (intuïció), clars i distints (concepte), etc. Aquí se prenen per graus del pensament les formes de l'esperit. Finalment les distincions entre conceptes universals, particulars i singulars, fonament de la doctrina de la definició, separava el que eren determinacions del sol concepte pur qui no es pot definir sinó pensant-ne les seves universalitat, particularitat i singularitat.

bles únicament en la llur unitat; la llur realitat és ensems la llur unitat i la llur distinció.

La més corrent experiència de la vida ens demostra això quan veiem no poder afirmar res que ensems no neguem qualque cosa, i viceversa; quan veiem com ja hem dit que la virtut no seria pensable si no existís el vici i viceversa sense falsetat la veritat i viceversa, etc.

El pensament dels opostos en una categoria única, la d'oposició, constitueix la veritable dialèctica de l'Esperit, de la qual s'han fet aplicacions errònies. Per exemple, quan se consideren com opostos els conceptes empírics o els abstractes; Roma l'opost de Grècia i Napoleon l'opost de Roma; la superfície oposada a la línia, els temps a l'espai; l'obra hegeliana és plena d'exemples extravagants, famosos, d'aquesta falsa aplicació de la dialèctica. L'altra falsa aplicació de la dialèctica, també d'origen hegelian, consisteix en considerar com opostos els distints, que seria en la filosofia crociana oposar per exemple Inducció i Pensament, Pensament i Pràctica, qui no són opostos perquè ja duen quiscun en si mateix l'oposició.

Afermació-Negació no deu entendre's, en fi, com un nexa distint o paral·lel al ja estudiat d'Unitat-Distinció, sinó unificat amb ell essent amb ell el Concepte, la Realitat efectiva (1).

Encara dedicarem un altre article a la Lògica del Croce, on veurem sumariament com de la teoria del Concepte se'n desprèn la del judici i la de les formes del saber i l'erro.

J. FARRAN I MAYORAL

(1) Aquesta natura del pensament s'ha volgut posar en forma de llei en les dues fórmules A és A (unitat, llei o principi d'identitat) i A és B (distinció, principi o llei de contradicció). Aquesta formulació té dos perills: donar la impressió que la llei és quelcom exterior al pensament: que no és ell mateix i se li imposa; en segon lloc la dualitat equívoca de dues fórmules expressant un fet únic. Pitjor és quan se formula A és A no significant que no és B sinó que A és A i no també no—A és dir el seu opost: això posa el positiu fora del negatiu, el no ésser enfront de l'ésser o fora d'ell, establint una dualitat de principis lògicament insostenible. O bé per remeiar això dir que «A és també no A» («tota cosa se contradia en si mateixa») anul·lant així tota distinció.

El Croce acceptaria més aviat com expressiva de la índole peculiar del concepte, la llei o principi de «Raó suficient», no referits com d'ordinari al concepte de causa, sinó com en son origen històric se referien, al de fi o raó.

NACIONALISME I FEDERALISME (1)

ELS CANVIS DE LA VOLUNTAT

Heu's-aquí un altre problema, prenyat de dificultats, que enclou qüestions transcendents i delicadíssimes de dret públic. Quan un país ha dit la seva voluntat relativament al problema de l'organització política, ¿hem de considerar-lo lligat perpètuament a aqueix acte de voluntat? O, al contrari, ¿hem d'admetre que, en determinades condicions, aquest acte pot ésser objecte de revisió i de rectificació?

Són tan greus les conseqüències de l'acceptació del darrer principi, presenta tan grossos perills la inestabilitat que donaria a l'Estat, que els tractatistes de Dret es decanten cap al principi primer, o sigui el del caràcter perpetu, jurídicament irrevocable, de la manifestació de la voluntat col·lectiva.

Sobre tot, quan es tracta del pacte sinallagmàtic que lliga els membres d'un Estat federal, no pot ésser trencat per algun o algun d'aquests membres. Pot anul·lar-se per l'acord de tots, en les condicions generalment consignades al pacte de federació; però no per l'acord d'una part. Pi i Margall, examinant aquesta qüestió (2), escriu:

«Si pel consentiment, hom diu, es forma la societat política, és consegüent que pel dissentiment es desfaci. I qui ho dubta? Al nord d'Espanya hi ha un poble que difereix totalment de nosaltres per la seva raça, per la seva llengua i pel seu caràcter i el desplegament de les seves institucions i els seus costums. Aquest poble, el basc, ocupa les dues vessants dels Pirineus, i pertany part a Espanya, part a França. Si un dia es proposés constituir una nació i la França i l'Espanya estessin conformes en disgregar-lo del seu respectiu territori, obvi és que pel dissentiment de les dues nacions seria possible establir una novella nació, regne o república».

(1) Del llibre pròxim a aparèixer amb aquest títol. — Fragment del Capítol IV.

(2) *El consentimiento*. Article publicat a *El Nuevo Régimen* l'any 1891. Volum *Artículos*. Barcelona, 1903. Pàgines 3 i 4.

I, referint-se al cas concret de la guerra de Secessió nordamericana, afegeix:

«No considerava Lincoln llegítima la separació dels Estats del Sud que contra ell es rebel·laren, i estava en el cert. Allí aqueixos Estats formaven part pel llur consentiment de la República, i és principi de dret que els contractes no es trenquen per la voluntat d'una sola de les parts.»

¿Haurem, doncs, d'acceptar el principi de la perpetuitat del fet establert per l'expressió, en un moment donat, de la voluntat d'un poble o d'un país més o menys estens? Oh! aquest principi és el preferit pels juristes. Però la clara i aguda raó del qui cerca l'equitat no el trobarà pas absolutament bo, absolutament satisfactori. Podem considerar perpetu l'acte d'un home en quant no l'afecta sinó a ell. En la vida d'un home hem d'admetre-hi, al menys com a postulat de dret, una identitat en el temps. Però un poble, una col·lectivitat, són coses més complexes. Vindrà una hora que els seus habitants siguin cridats a declarar la llur voluntat. ¿El llur acte tindrà prou força per a lligar les gèneres futures, centúries enllà, a través la història venidora que no sabem com ha d'ésser? En aquest cas haurem de reconèixer que la gènera que ha decidit per sempre més l'esdevenidor d'un poble, ha gaudit d'un privilegi excepcional. Si ha comès un error, si ha caigut en engany, pels segles dels segles els seus devallants sofriran la pena de l'irredimible pecat.

Mirada la qüestió des del punt d'obrir del nacionalisme, encara ens vindrà més costa amunt l'acceptació plena del principi de la immutabilitat. Perquè es pot donar el cas que un poble, o un bocí de nació, siguin cridats a declarar la llur voluntat en un període de desnacionalització i d'atuïment espiritual, o bé de renacionalització incipient. I després, quan la consciència nacional esdevingui robusta, ¿haurà d'admetre irremeiable-

ment el fet consumat? ¿Haurà de respectar el compromís adquirit quan la nacionalitat era una munió inconscient? ¿No ens trobem aquí en un cas anàleg al del qui contracta i s'obliga essent menor d'edat o no estant en el ple ús de les seves facultats intel·lectuals?

El procés de nacionalització va avançant lentament en els pobles renaixents. Agafeu aquests pobles en un moment endarrerit de aquesta evolució, quan no han recobrat encara l'ànima pròpia, quan pateixen encara l'esclavatge espiritual de la desnacionalització, i aleshores la llur voluntat—apariència de voluntat, ombra de voluntat—serà contrària a la pròpia ànima, traïdora al propi destí, contradictòria de la futura voluntat plena, viva, vera, apuncellada encara sota els plecs de l'evolució social.

I tot això no són possibilitats teòriques, meres hipòtesis, sinó casos de realitat. Si avui la nacionalitat catalana—la de la terra ampla, on la llengua és el senyal de la raça, és a dir, la que abarca les terres d'enllà i ençà els Pirineus, d'enllà i ençà l'Ebre, de enllà i ençà la mar—si avui la nacionalitat catalana, diem, hagués de declarar la voluntat seva, ¿no obtindríem un resultat antinacionalista, favorable a la dominació castellana, tristíssima negació del passat i del futur de Catalunya per un present baix i esvaït?

El moment en què un poble digui davant el món i davant la història la seva paraula, pot ésser triat a l'atzar. ¿I del foll atzar de

la tria d'un moment, n'haurem d'alçar, inderrocable, un edifici estatal que pot representar l'avortament dels ideals pregons de la nació, sovint patrimoni d'una selecció no seguida encara o seguida insuficientment per la multitud?

Greu mal, sens dubte, el de la inestabilitat dels Estats. Perillosa, sens dubte, la porta oberta a les modificacions i als canvis. Però és més greu la injustícia, és més perillosa l'asfíxia de les vides nacionals en evolució, la condemna irredimible i crudelíssima dels més alts dalers dels pobles.

Per això nosaltres creiem que convé trobar un procediment que, tot evitant la contínua inseguretats de la constitució dels Estats, permeti, en certs casos, la revisió i la rectificació de les decisions dels pobles. ¿Com podem aconseguir-ho? Hem de dir que no hem fet la descoberta del procediment. Però tenim la seguretats que el règim dels Estats futurs, on la llibertat humana tindrà una garantia més eficaç i sòlida, trobarà el mitjà pràctic d'harmonitzar l'interès de l'estabilitat amb l'interès suprem de la justícia.

Potser sigui un mitjà el donar als pactes federatius el caràcter de convencions renovables a llargs termes, de manera que al moment de la renovació, una o algunes de les parts contractants poguessin, si ho creuen convenient per poderosos motius, retirar-se de la unió, o bé demanar la modificació de les bases del pacte.

A. ROVIRA I VIRGILI

POESIA ANGLESA

RUDYARD KIPLING

CANÇÓ DE NIT EN LA JUNGLA

Chil, el voltor, mena el pas de la nit
que Mang, el vampir, deslliura.—
Dorm el remat en l'estable tancat,
nostre és el món—l'ombra el deslliura!
Es l'hora baixa, orgull i poder
a l'urpa, al bec, i a l'ungla.
Oíu el cant? Bona caça per tots
els que serviu a la Llei de la Jungla.

MAXIMES DE BALOO, L'OS

Les taques són l'orgull del gat selvatge i les banyes del búfal són l'honor.

Sies net, puix per la blancor de la roba es coneix la força del caçador.

Que el sambur tingui la banya punxaguda i el brau els músculs potents.

No val la pena que'ns ho diguis que ja ho sabíem feia temps.

Als petits d'altri no molestis sinó diga'ls Germana i Germà.

Sens dubte són febles i rústecs, mes potser l'Ossa els infantà.

La joventut ens diu «Qui, doncs, em val» en l'orgull de sa primera caça.

Mes la Jungla és gran i el jove és petit. Val més que mediti i no enraoni massa.

BARCAROLA FOCA

Dorm, mon petit, el vespre se'ns acotxa al darrera, i negres són les aigües que brillaven tan verdes.

Per damunt dels esculls ens convida la lluna al repòs entremig de les sines sedoses.

Fés ton niu clos a on l'ona frega l'altra ona, ageu-hi ton cos laç, o mon petit nadaire, ni vent ni tiburó et despertí, ni fereixi, dormint al breç suau de les ones quietes.

CANÇÓ DEL CAÇADOR EN LA JUNGLA

O caçador, tornes content?

Germà, a l'aguait sentia fret.

Es bèstia morta ço que veig?

Germà, pastura encara al bosc; on és ta força i ton orgull?

Germà, han fíut mon cor en dol.

Perquè doncs córrer d'aital guisa?

Germà, a mon cau vaig a morir-me.

CANÇÓ DE RUTA DELS SIMIS BANDAR-LOG

Passant al marge de la nit mireu-nos, a mig camí de la gelosa lluna.

No'ns envejeu les nostres tribus lliures?

De dues mans de més que pensaríeu?

No vos plauria aquesta cua amb volta

més harmoniosa que d'Amor l'arcada?

Vos enfadeu? No és pas important?

Germà, mira't la cua penjant.

Arrengleratsensem a la branca alta, en bells secrets que sols sabem nosaltres, a nostres gestes que en el món s'esperen i que a l'instant el nostre geni obra,

de noble i savi qualque cosa feta per la virtut només d'un desig únic

Què?... No sé més... Era gaire important?

Germà, mira't la cua penjant.

Els crits de tots i els diferents llenguatges

d'ocell, reptil o bé fera domada,

escata, ploma, pel i cants de plana

o bosc, treiem-los tots a la vegada.

Perfecte! Vetaquí que som nosaltres

fets ara en tot a semblança dels homes.

Juguem a l'home... és ben important?

Germà, mira't la cua penjant.

El poble simi és desconcertant,

Venim, nostre eixam dins els boscos botant puja i baixa en fusada a les cimes lleugeres on el raïm salvatge madura; per la llenya que trenquem i la bella tabola esteu segurs que anem a acomplir una sublim tasca.

J. F., trad.

LIRICA CATALANA

LA ROSADA

Cada matí les flors,
a la incerta claror renovellada,
es meravellen de trobar llur cos
enjoïllat de la rosada.

Pàl·lidament somriu la aurora
i, fosa en ella, mor la nit.
Flors, quina fada benefactora
us arruixà de perles el vestit?

O, quina màgica sorpresa
de veure ornada així vostra gençor!
Bellesa sobre bellesa,
tot el bosc calla d'admiració.

Immòbils sou i com embadalides,
i fins l'oreig al vostre entorn no es mou
de por que fossin espargides
les vostres perles—gotes de rou.

La aurora és un somris que preludia
el riure clar del sol, quan mor la nit;
és un somris que engendren cada dia
la esperança i l'oblit.

Ara les flors—que el sol aclara
el jorn naixent, ple de perfums i cants—
veuen lluir, per més gaubança encara,
les perles, devingudes diamants.

Supèrflua pedreria,
esclat efímer, glòria d'un moment!
Del mateix sol que us enriqueia,
o flors, cau la rosada lentament!..

I ara és més pura vostra formosor
com el cos nu de les noies,
gloriós de la pròpia formosor
i sense el brill fictici de les joies.

EN LA NIT, SOL

Sota la nit faig via pel carrer
sens altra companyia que la meva.
El dia extint voldria tornà a ser
en mon record, mes ell roman en treva.

Com un sonàmbul faig el meu camí;
el pur instint les meves passes mena;
no sé si els galls afinen llur clarí
ni si la nit és tèrbola o serena.

Camina la meva ombra al meu davant.
Fa la nit transparent la lluna clara.
S'ha endut mon pensament l'ombra, un instant,
mes sense pensament jo resto ara.

I per fer que retorni al món jaquit
en la abstracció que tota idea em lleva
cau una estrella ràpida en la nit
i ressucito per la virtut seva.

JOAN ARÚS

LLETRES

EL SENTIMIENTO DE LA RIQUEZA EN CASTILLA, de Pere Corominas. Publicaciones de la Residencia de Estudiantes.—Madrid.

Aquest llibre que vaig a comentar—sense dubte el millor dels de son autor—m'ha fet recordar des de les primeres ratlles dos altres llibres famosos: «La cité antique» de Fustel de Coulanges, i els estudis històric-econòmics de Bücher: «Die Entstehung der Volkswirtschaft». No's queixarà En Corominas de la mena d'obres amb què l'emparento. Ell mateix, altrament, ne reconeix el mestratge d'una faisó explícita.

Si ara em feien explicar en què s'assemblen totes aquestes obres, en veritat que no ho sabria pas dir. Potser l'única semblança real és la preocupació de la forma, l'aspecte literari.

Podriem discutir sí és bo o no és bo que un llibre d'economia tingui o no certa *tenue* literària. Potser fóra millor que fos simplement clar i ordonat, i així se diria que està ben escrit, com se diu d'un llibre d'àlgebra o de química. Nogensmenys, he sentit dir, (jo no puc judicar-ne) que Smith és un mestre de l'estil, i són conegudes la força verbal de Lasalle, la manera barroca i conceptuosa però artística de Schmoller, o les dots de pamphletaire de H. George, per no esmentar més casos que els que naturalment me vénen a la memòria.

Certament, escriure amb una certa literatura no espatlla res, però és perillós quan se treballa precisament sobre documents literaris. I aquest és el cas del llibre d'En Corominas. Els documents estudiats són els poemes heròics castellans, les cròniques, els romanços, les narracions de la conquesta d'Ultramar etc., i l'autor se cuida d'avisar-nos que en aduir textos i monuments jurídics, ell no'n vol pendre més que'l moment literari, l'expressió d'un estat social, no l'exactitud històrica, ni la finalitat polític-jurídica, la *Zweckmässigkeit* diríem amb Fhe-ring.

Per ço s'esdevé que la literatura (la de les fonts i la de l'autor) sobrepuja en alguna ocasió a la investigació propiament dita, i la força del llibre s'atura o s'espargeix en comentaris agens al nucli de l'obra, en consideracions literàries. Fins l'autor mateix se n'adona de vegades i en fa confessió, que és el primer senyal del penediment (així en la pàgina 100, després de citar cert discurs del comte Fernan Gonzalez, tret de la primera crònica general). Cuitem

a dir que el llibre té prou virtuts per a compensar aquesta frondositat o pruija literària, i que pels més dels lectors acàs sigui un aventatge.

Si jo no l'he mal entès, el treball d'En Corominas, pot ésser així resumit: Pels documents literaris castellans se troben abundants descripcions d'armes, remats i béns mobles, i al contrari, cap interès per la riquesa territorial. El dret de l'època ho confirma. Tal sentiment és originari, no aportat per cap invasió, sinó fill de llarga residència en un altiplà de clima aspre que no podia engendrar mai la complacència de l'home en els fruits i en els treballs de la terra. Aquest sentiment mateix colora la conquesta americana i engendra la literatura mística un cop l'instint nacional primer és, per la guerra de les comunitats, amputat de la vida pública.

* * *

Confesso humilment que no m'havia parat mai a considerar les raons d'aquest major apreci de la riquesa moble en els documents mitgevals de Castella. Però, en acabant de llegir el llibre d'En Corominas, per la natural reacció d'independència de tot llegidor que tingui un mínim d'esperit crític, vaig ordenar in mente tot el que de la lectura de tractats i obres d'un caràcter general m'hagués pogut quedar en l'esperit. I això és el que ofereixo com a crítica.

A mon entendre, la major estima—no sé per quina rao se'n ha de dir sentiment—de la riquesa moble, no és fenomen exclusiu de Castella, sinó amb desigualtats de grau, general de l'època. Totes les organitzacions agràries primitives, el clan, la marca, ignoren la propietat privada en coses immobles com ara la coneixem; tenen en son lloc concessions possessòries condicionals i familiars. (Observaria que de coses per l'estil ens informen sovint els viatgers de certs indrets d'Àfrica i Oceania, però En Corominas no vol saber res amb aquest mètode comparatiu).

Conseqüència de la opinió esmentada és que seria necessari demostrar amb textos de la èpica francesa, del Dret anglès, dels crònics

alemanys, etc., com en aquests pobles hi hagué un major apreci de la riquesa immoble que en el castellà. I una tal demostració manca per complert en el llibre que comento.

Dic que era necessària aquesta demostració perquè deductivament pot afirmar-se que no existí diferència i la riquesa temporal demana com a condició prèvia la distinció entre el domini i la sobirania, la confusió de quals idees tampoc és exclusiva de Castella, malgrat fos allí més intensa que en altres pobles de més forta tradició romanista. Més difícil d'acceptar encara és el cas d'Amèrica; l'amor dels metalls preciosos no ha de explicar-se per recòndites raons sinó per l'impotència de guanyar i transportar a Europa qualsevol altra forma de riquesa.

Per fi, fer derivar tot aquest sentiment de la riquesa de les condicions del sol, és cosa susceptible d'impugnació. El Sr. Corominas ens retreu la famosa distribució de terres de Lucas Mallada que més d'un cop ha estat combatuda i sempre amb la mateixa raó. La terra no és naturalment fèrtil, sinó naturalment àrida. La terra es cultiva en raó de la seva llibertat. França, que passa pel país més fèrtil d'Europa, fins fa poc temps tenia 2 milions h. a. de landa estèril, que avui són ja aptes per a produir riquesa. On el pagès era lliure com a Flandes la duna es convertia en un jardí on la propietat tenia caràcter latifundari i opressor, el bosc queia i la terra s'empobria i la gent emigrava i la raó no era el sentiment de la riquesa sinó una raó jurídica: l'adaptació del dret romà, del *ius abutendi* a la gran propietat feudal. La desamortització de França feta al compàs de la revolució i de l'imperi, alliberà la terra i enri-

quí al país. La d'Espanya feta d'una manera esquifida i per engúnies financeres del moment esclavitzà encara la terra sense donar-la al poble.

En resum, la concepció que un hom sense haver llegit el llibre d'En Pere Corominas tenia és aquesta:

L'economia agrària migeval ignora totalment el concepte de propietat territorial rústica; la confon amb la sobirania política, i per tal raó, com que és alguna cosa de super-individual, li manca la llibertat que és condició de riquesa, en el sentit que el mot té avui. No així en les coses mobles; a despit de totes les exaccions i trabes ella ens ofereix ja en l'època migeval una circulació, un mercat, una llibertat. L'or, els remats, les armes, draperies, gemmes, plomalls, són riquesa en el sentit modern, ço és, capitalista del mot. Això succeeix a Castella i arreu del món. Més tart, una evolució de tendència individualista que va de la recepció romana a la revolució, allibera el domini de les càrregues de sobirania. Neix el capitalisme; i se forma la riquesa territorial. També en això, no es diferencien essencialment Castella i la resta del món. En quant a l'asperesa de l'altiplà central d'Espanya, ultra les causes físiques primàries, té causes concretes d'ordre jurídic i polític que n'expliquen la duració. Amb les necessàries salvetats pot dir-se que aquella pobresa no és mare, sinó filla del sentiment de la riquesa a Castella.

Però ara ens donen una altra hipòtesi, que fa trontollar l'antiga sense destruir-la.

M. REVENTÓS.

LA GUERRA A TRAVÉS DE UN ALMA, de Gabriel Alomar.—Renacimiento, Madrid.

Dintre la literatura de guerra, aquest volum que ens ofereix Gabriel Alomar té un caient singular. No és una obra poètica—el poeta, però, es manifesta fortament en tota ella—ni és l'obra d'un pensador, tot i els interessants problemes d'esperit que es debaten, ni cap estudi monogràfic. Home de temperament Gabriel Alomar, sensibilitat sobre la qual els fets actuen, operen reaccions i es manifesten amb un to, resultat de passar el fet objectiu través la sensibilitat de l'escriptor, poeta líric Gabriel Alomar, no altrament es manifesta en aquesta

darrera obra que en la restant producció literària.

La naturalesa del llibre és en consonància amb la seva estructura, amb la divisió en capítols aparentment diversos, sense una continuïtat d'objecte.

Necessàriament a la lluita armada, als combats en el camp de guerra, devia correspondre la lluita en els esperits, fent de bategant actualitat, presentant amb música de combat problemes de cultura, polítics i tots aquells qui en la pau eren objecte de discussió serenà o que

sense la guerra no s'haurien mai suscitat.

Gabriel Alomar ha pres partit per una banda de bel·ligerants; s'ha decidit resoltament, sense que el torbessin aquelles inquietuds que mants esperits han sofert fins i tot en els pobles en lluita, sense passar per la prova dura que entre nosaltres es revelava per la ploma de Xenius en les «Lletres a Tina». I, no obstant, hom s'imagina la dolor de Gabriel Alomar pel fet de la guerra, tenint en compte la seva posició espiritual de tota la vida, recordant-lo el vident de la Ciutat futura, ideal que ara vincula en el triomf dels uns pobles bel·ligerants i fa aparèixer, com a detentadors del pròxim adveniment, els altres.

La posició central de l'autor determina l'unitat de l'obra. Per la ment del lector passen els fets i els problemes concrets que en deriven; defensa l'autor les seves conviccions aportant una vasta erudició, però en essència trobem sempre la contraposició de ço que ell anomena esperit de casta, impugnant-lo, i la ciutat que exalta i glorifica.

En la dualitat que establí Maragall en el «Elogi del Poble», Alomar no és certament dels fidels de la terra, sinó dels que el poeta mort nomenava arbitraris, aprioristes. En «La

guerra a través de un alma» l'autor ens parla de pàtries espirituals i pot més en ell aquest patriotisme adoptiu, germà de l'universalisme d'avant-guerra, que la seva catalanitat d'una manera ben accidental manifestada. Mes això podria ésser encara signe d'alliberament de l'esperit, de sacrifici de l'element nacional en ares de l'universalitat, contràriament als quiensem que l'universalitat no més pot trobar-se en l'enfortiment de les valors nacionals; però el cas dolorós és trobar en l'amplada de vol de l'esperit alomarià, la seva catalanitat com a mince regionalisme. No escau a aquell qui considera la pàtria natural superada per l'espiritual, el *jus soli* pel dret de gents, ço que de fatal tinguin les pàtries sobrepassat pel lliure esperit; no escau de subjectar-se a un fatalisme d'ordre polític, que faci equivalents Estat i pàtria, que consideri, així en el nostre cas, enclosa en la llegenda de l'Espanya tràgica, com ve a nomenar-la, la tradició lliberalíssima de Catalunya.

Punts diversos de comentari podrien trobar-se en cadascun dels capítols del nou llibre, reflex d'un esperit passional sàviament ordenat per una vida de constant estudi.

MARTÍ ESTEVE

CACERES I CAÇAIREs, pel Marquès de Camps. Barcelona.

Un llibre d'un no professional produeix tot sovint una emoció rara i peculiaríssima. Vetaquí un home que per expressar-se es decanta de la seva tasca quotidiana i cerca un material nou. Si el material és rebel a la seva empremta, ell intensifica l'esforç, però sense adonar-se'n. L'empremta resta més viva, perquè ha estat més anguniosa; però l'obrer, ingenu, púdicament estrany a les preocupacions, als llegats, a les receptes del «métier», ha vençut sense consciència de la seva valentia. D'aquesta ingenuïtat del qui ha fet l'obra difícil i no ha reparat mentrestant que li esmerçava un enorme esforç, se'n diu *gràcia*.

Tal és el llibre recent del Marquès de Camps, *Caceres i Caçaires*.

Tot ell és ple de simpatia. L'autor surt de les vaguetats del món interior i es llença al gran aire i a la lliure llum. Les sensacions són seguides, i tan vives i nues com si no les velés cap forma. Hom llegeix, i *sent* talment cruixir les

passes fermes dels caçadors, i *veu* els amples paisatges, frescos dins l'alba nova o abrusats del sol del migdia. Hi passen els homes sòbriament traçats amb una línia molt pura i contínua, «tots d'una peça»; al costat d'ells van les bèsties fidels, mudes i expressives, en una mena de franciscana germania amb els homes. Aquest amor a les criatures del Senyor de la qual tot el llibre és tènument esgarriat, esborra allò que de primitivament cruel hi ha en la cacera...

L'autor de *Caceres i Caçaires* ha vist com un infant, i com un infant ha cantat.

Així el llibre, ademés d'una bella obra literària, és també una lliçó contra aquesta sinceritat adulterada que se'n diu: literatura.

I dintre l'estament social al qual pertany el noble senyor que el firma, el llibre, més que una lliçó, és, almenys per a nosaltres, un consol i una esperança.

MARC FERRER

"BIBLIOTECA FOMENT DE LA PIETAT CATALANA"

Uns dies de recolliment espiritual deixaren caure a nostres mans algunes publicacions d'aquesta biblioteca catalana de pietat en les quals hom hi troba abastament *el gust de pa de casa*, indispensable per a la nutrició de l'esperit. El sentit pràctic de la vida, ço que la gent nomena *senderi*, està exposat d'una manera franca, gairebé casolana, en el llibre de *Proses de bon seny* (2 vol.). La suavitat, la finor i esquisidesa d'una pietat elegant i robusta assumeix i informa una dicció gairabé xavacana d'un *Camí dret* que havia dominat fins ara. Uns *Sermons panegírics* de Mn. Costa i Llobera, un nombre considerable de versions de llibres de pietat francesos i italians, escrites acuradament per l'elegant Mn. Riber, o l'esperit del Cardenal Visseman portat al català per En J. Carner continuen la renovació dels llibres catalans de pietat iniciada pel Dr. Torras i Bages amb el *Mes del Sagrat Cor de Jesús*, el savi prelat que ha donat vida a aquesta Biblioteca amb la seva col·lecció d'*Obres completes* (8 vol.). Tampoc hi falta la fulla de pietat amb el bon consell per a la candorosa filla de Maria, la narració bíblica que obre els ulls del nín d'escola, o les vides de sants, herois de placidesa que forjaran l'ideal que l'infant somiarà per l'avenir.

Les publicacions periòdiques *El Missatger del Sagrat Cor de Jesús* (any xxv), *La Veu de l'Angel de la Guarda*, els llibrets de *Bona lleuor*, les *Rondalles*, etc., etc., constitueixen un fons considerable d'aquesta Biblioteca sorprenent, si es té en compte els pocs anys que han passat de la seva fundació ençà. «Aquesta *Biblioteca*

s'és creada, com indica son nom, per a *fomentar la pietat catalana* en tots els seus aspectes, comptant no sols amb el llibre, sinó també amb la fulleta, estampa i tota altra mena de publicacions, essent sa principal finalitat la de conservar, augmentar i seleccionar els llibres catalans de pietat i escampar-los arreu».

Els llibres catalans de pietat s'acabaven. D'una part l'educació castellanista de l'escola, exagerada en la pietat, i de l'altra el preu alt del llibre castellà. Aquesta Biblioteca catalana de llibres de pietat, que viu d'almoïna i que no fa negoci, consegueix expandir arreu el llibre català renovador que avui ja entra a la més humil masia de la pagesia de nostra terra.

Cal remarcar el bon gust que regeix la presentació dels llibres d'aquesta Biblioteca.

Llegim en el primer nombre del seu *Butlletí*: «Tampoc serà cosa d'estranyar que les nostres publicacions, encara que de propaganda i divulgació, no sien fetes amb material bast i groller, ni presentades amb aquell aspecte de misèria i manca de bon gust que sol ser patrimoni de les coses destinades a gran propaganda. Nosaltres volem, sense rabassar el límit de l'ordinari i corrent, que nostres publicacions sien agradoses ja a la sola vista; volem que la sola correcció externa amb què sien presentades les faci escaients al lector i li moguin la simpatia i l'atractiu a llegirles».

A nosaltres, a qui tota manifestació catalana interessa, ens és grat de lloar aquesta iniciativa com hem lloat altres esforços ben diferents d'aquests.

MARC FERRER

ARTS PLASTIQUES

RODIN

La mort sembla que tingui pressa en liquidar abans no s'acabi la guerra tota una generació d'escriptors i d'artistes. Ara, en un gest bruscat, s'ha endut Rodin. Mes si algú havia de morir dins l'esclat i la confusió ideològica de aquests dies, és aquest home qui amb el seu art sintetitzà tota la època tèrbola que els ha covat. Ricament dotat com el morbós fi de sigle, tèrbol també com ell, i també com ell fatal. El fi de sigle era deshonest perquè era desce-

nyit amb consciència. Rodin era deshonest també perquè se sabia fort i es rabejava concientment en sa fortitut. Si d'algú pogué dir-se que tenia el buf diví és d'ell, que ho inflava tot, que ho estropellava gairebé tot a força d'inflar-ho. Algú més honest hauria ostentat la seva força contenint-la, que és sempre la millor manera de fer-la efectiva. Mes ell no. I el pecat que enterbolí una mica Miquel Angel l'enterbolí del tot a ell. Abusà de l'esforç. I l'es-

forç se li feu obsessió. I quan el propi embat no satisfieia l'ambició d'intensitat, cridava a son ajut als elements aliens a l'escultura, i hauria cridat als diables pot-ser. Però si els mals escultors se servien d'aquests elements d'una manera infantívola, externa, accessòria, ell no. Ell ho amagava endins, sota els músculs, en els focus de energia nerviosa a on no més amb una petita guspira literària exaltava tot l'organisme muscular. Era un gra hàbil també. Sabia els trucs de la ciència de l'enmotllar i coneixia els defectes de la generació dins la qual vivia. Sabia l'enfermetat però en comptes d'aplicar-li el remei l'adormia amb soporífics. Esculpia en plena bullida impressionista i féu una mixtura de classicisme impressionista que tingué gran èxit. Els seus desnús eren terriblement plàstics, les musculatures semblaven plenes de neurones. Un home així havia d'acabar forçosament fent una obra que s'en digués «La Porta de l'Infern».

Però ell era fill pel seu temps, que és l'excusa

amb que cobrim els defectes dels homes. Era fill del seu temps com ho era Miquel Angel. I si un savonarolisme generà «El judici final», el naturalisme generà el «Balzac» famós, que és potser l'obra més pròpia de Rodin. El naturalisme malentès, l'abandó, el desconeixement de les relacions entre l'ètica i l'estructura, afegit tot això a la freda saviesa del vici, feren de Rodin un home perillós. Fatal dintre la seva força, aconsellava amb un cínic «clin d'œil» l'esculpir per perfils en profunditat però mai en pla: concavitats i convexitats en joc amb mala fe d'espenterrador, mentres ell feia com un entreteniment uns dibuixos i unes tanagres delicioses. La gent que el seguí provava, provava, però no'n treia res. Així ell quedà sol, olímpic, amb un crèdit musculat com les seves escultures. I és que ell era d'aquells homes que la humanitat ha classificat de genials. Era un ruixat de foc, però que sabia fer rodes piro-tècniques. El sigle d'Edisson no podia demanar altre geni.

JOAQUIM FOLGUERA

JOIELLS D'ART, ENCARA

En Jaume Mercadé exposa a les Galeries Laietanes una nodrida col·lecció de joies; En Ramón Sunyer ha obert la seva botiga d'argenter en un entressol de la Gran-Via.

Les prèdiques de amor a l'ofici que tan acertament va fer en Folch i Torres van donant com pot veure's resultat. Els vells oficis de mica en mica aniran renovant-se. La Escola Superior dels Bells Oficis va preparant entusiasmada els adolescents i, mentres tant, molts joves que primer volien ser pintors, o escultors, van ennoblint amb llur bon gust les arts decoratives. Lo bo i millor de la sensibilitat ells l'esmenen en el conreu del bell ofici, exclusivament o alternant aital ocupació amb la ocupació de les belles arts representatives. Exemple dels que fan l'últim que he dit és En Jaume Mercadé, qui a l'ensem que l'orfevreria també conrea la pintura; i un exemple dels que conreen tan sols el bell ofici és En Ramón Sunyer, el plansó noucentista de tota una pro-còpia d'argenter.

Les pintures d'En Jaume Mercadé, amb tot i tenir una positiu valor no's pot dir que sobresurtin entre'l bé de Déu d'obres magnífiques de l'actual renaixença de la pintura catalana. Però en canvi les seves joies són exquisides i

originals. Jo crec que En Jaume Mercadé ha emprès un camí ben digne el qual és en la joieria voler compondre i deixar-se de reminiscències barroques o de qualsevol estil que són un gran perjudici per a la personalitat de un argenter de debó. Voler compondre i deixar-se de romanços, voler compondre geomètricament i no voler donar a les confusionistes fantasies decoratives, voler compondre en el volum i en la forma i voler compondre al mateix temps pel color. Ho ha lograt i ens ha donat obres magnífiques, obres que fins fan venir desig d'adquisició als pobres de nosaltres que mai havem sentit ni un xic d'enveja dels pobres elegants que porten joies. I si per cas es tracta de posar en les joies alguna figureta ho encarrega, En Mercadé, a un excelent escultor, a son amic Francesc Vayreda, al qual no coneixíem fins avui com a escultor, el qual posa en les joies unes noietes grassones i àgils a l'ensem, molt boniques, que són dins de les joies que En Mercadé guarneix el sentiment de joia tan mateix.

En canvi En Ramón Sunyer (l'artífex que encara que no tinga a l'exposició del públic les seves joies en un lloc d'entrada lliure, també les ensenya amablement a aquells que, de sana

curiositat, s'arriben al seu nou, flamant taller-botiga) no s'ha sabut encara sostreure prou de les influències de les ensenyances d'En Galí i ha portat fins als camps de la orfevria la confusió semi-barroca de les fruites i altres menes que és costum de dibuixar en unior de deixebles d'aquest mestre, i la seva obra és encara una obra de volum — principalment— i realista. Mes amb tot això es manifesta la seva original sensibilitat en un pur i molt plaent infantilisme (molt afí al del seu

EXPOSICIONS

JOAN COLOM

Hi ha dos Coloms: un que dibuixa i un altre que pinta. En pintura Joan Colom és un artista excelent. Molt sovint, no obstant, fa l'efecte que la llum queda ofegada pel color. Com a pintor impressionista que és, un voldria la pinzellada més àgil. ¡Aquelles pinzellades de Seurat que semblen fulles de roses al vent o aquelles altres de Monet que semblen espurnes lluminoses! Mes les de Joan Colom cauen i sembla que ofeguïn l'esperit del paísatge a sota. Quan dibuixa, noresmenys, és graciós, fàcil i decoratiu. Té una gràcia divuitesca, una mica feta, i una facilitat equilibrada i prudent. El dibuix d'En Colom té una certa semblança amb el de Robert Bonfils, sinó que el de Bonfils és subtil a força d'habilitat i el del nostre pintor català és ponderat i no recorre a puntilleigs o altres entremaliadures de bon coneixedor de la tècnica del dibuix.

MANUEL HUGUÉ

Malhauradament hem pogut veure poca escultura de Manuel Hugué. Però la poca que hem vist és excel·lent. Hugué és un home fort, un home que ha viscut en mig de dues i tres atmòsferes, amb canvis de temperatura espiritual formidables, sense que ell n'hagi sofert. Home dels *Quatre gats*, home del Montparnasse, home del Pirineu, no ha rebut cap influència d'aquests tres ambients tan diversos. Es curiós pensar que l'Hugué es deixà caure a París al fi de segle en plena bullida impressionista i que ha viscut després al cor de la folia esquematista, convivint amb els seus homes a Ceret, la Meca del cubisme. Hugué començà amb la bona fe del que vol fer les coses de debó i encara segueix amb la mateixa bona fe de sempre. Però una constància com la seva té el seu premi, i el premi és per exemple el poder fer una estatueta com la d'aquella dona pagesa en bronze o aquell desnú en guix, més petit, que exposa en les Galeries Laietanes. El to general de la escultura queda una mica castellà: sorrut, difícil, sensual, però amb sensualisme bast de llavi africà. No ens estranya que Moréas recomanés cordialment a l'Hugué, i amb una suficiència infantivo-

amic Enric Ricart) per damunt tota cosa.

Deixebles En Sunyer i En Mercadé, com a dibuixants, del que avui és director de la Escola Superior dels Bells Oficis; deixebles En Sunyer i En Mercadé, com a treballadors, del pare d'En Sunyer, porten ara, separats, dos caires ben distints a dins la orfevria catalana: en la geometria s'alliçona En Jaume Mercadé; i En Ramón Sunyer és en la realitat mateixa a on voldria, freqüentment, alliçonar-se.

J. F. RAFOLS

la d'home enterat, la lectura dels clàssics castellans.

TORRES GARCIA

Catalunya és rica en tota mena de dinamismes. Si ens quedés algun dubte vetaquí un home que després de preconitzar l'art classicista mediterrani fonamentant-se en l'heretatge espiritual que ens pervé dels grecs, ara reacciona i proclama una mena de lliure examen de les conciències artístiques. El que ahir era banit per En Torres-Garcia és avui proclamat essencial. Inverteix la llei classicista. Si ahir era: «La veritat és en l'essencial de les coses no en l'anecdòtic», el d'avui és: «La veritat és en l'anècdota inagotable.» Així, de la seva escola, millor dit, de la seva negació d'escola en diu «plasticisme biològic». Però voleu res més purament biològic que un classicisme sense violències? El camí d'En Torres-Garcia porta més aviat, doncs, a un «plasticisme dinàmic». La contingència segons ell, devé la senyora de l'art i la plàstica kaleidoscòpica de la contingència i l'art mateix. (1) Aquesta orientació d'En Torres-Garcia és una de tantes etapes del curs del món. A les darreries del segle XIX tinguérem l'impressionisme tècnic de la literatura que fou seguit de l'impressionisme tècnic de la pintura. A la segona dècada del segle XX hem tingut l'impressionisme ideològic de la literatura. No podia faltar tampoc l'impressionisme ideològic de la pintura. Boccioni fou un dels primers fidels i el millor potser. Però s'anquilosà en una escola on l'essencial era l'imaginació. Mancava el darrer mot i aquest ens el dona En Torres-Garcia preconitzant l'art com un compta-volts plàstic de l'energia dinàmica del món i fent ja amb ell obres indiscutiblement interessants.

BARRADAS

A les noves escoles que de Cézanne i Gauguin ençà s'han anat esdevenint, ha influït més la repugnància a la facilitat, dels millors que

(1) Ha acompanyat la Exposició de Torres-Garcia la publicació d'un manifest «Art-Evolució» en el darrer nombre de «Un enemic del poble.»

la inhabilitat d'uns pocs: cas Picasso; cas Boccioni; cas Matisse. Ara podríem afegir: cas Barradas sense que Barradas sigui ni un Matisse, ni un Boccioni, ni un Picasso. No té el talent d'ells però té la seva habilitat. S'assembla en això al cubista anglès Nevison. Però la seva habilitat és de caricaturista: agudesa, sintetisme, afectació. A voltes ens fa l'efecte que En Bagaria si visqués a Nordamèrica faria coses

com aquestes. El color és cridaner, gens oriental, saludable, mogut: color dinàmic: color una mica snob però més sà que els altres. Fa l'efecte que un llexiu espiritual l'ha de fer desaparèixer, mentre que aquells colors d'escenografia de ballet rus no acaben de fugir mai. Si haviem de classificar En Barradas amb negacions li diríem l'anti-Bakst.

EDUARD M. PUIG

DIETARI ESPIRITUAL

Coses que no acceptem:

La capitalitat de província com una característica barcelonina.

La significació nacional de les eleccions municipals de Madrid.

El poble jutge amb autoritat de Tribunal Suprem.

La designació de D. M. Benlliure per a la Direcció General de Belles Arts.

El premi Nobel de literatura d'enguany ha estat atorgat a Enric Pontoppidan i a Carles A. Giellerup, escriptors danesos inconeguts en els països de llengua llatina i molt populars a Alemanya.

Els periodistes que vulguin parlar d'aquests escriptors sense conèixer l'obra llur, trobaran excel·lents donades en el llibre d'Emil Fog *La literatura dano-noruega d'avui*.

Profitós programa el del Curs de Melodia organitzat per l'Associació Gregorianista de Barcelona. Es bo de saber les gents atentes a temes com aquests: El so, La Entitat melòdica, Tonalitat, Modalitat, El Ritme, Métrica, Construcció Melòdica.

Es bo de saber que aquestes mateixes gents, demà vigilaran atentes una votació política i parlaran amb naturalitat dels ballets russos, posem per cas.

Lloem la iniciativa del primer que en català s'ha dirigit oficialment als Ministeris de l'Estat espanyol.

Lloem el primer ministre que no hagi refusat la convivència oficial de la llengua catalana.

Bé ha parlat, i no volem els catalans que es rectificuin aquestes paraules, qui ha dit:

«No cal dubtar dels desigs autonomistes de Catalunya. Nosaltres no demanem al Govern que ens governi millor o més malament. Nosaltres el que volem és governar-nos nosaltres ma-

teixos sense haver de donar compte a ningú de si ho fem bé o malament.»

Si en el llibre registre de peticions de la Biblioteca de Catalunya s'admeten peticions col·lectives, tots els amics de LA REVISTA signem el preg de nodrir la Secció de literatura i d'estudis literaris moderns amb els llibres que calguin per a l'eficàcia d'aquestes investigacions.

Sense desdir-nos de les simpaties que l'amnistia ens pugui merèixer, hem d'advertir que ens repugna la concessió de l'amnistia per feblesa, tant com l'utilització de l'amnistia per lema d'una campanya electoral.

Com les dones de pecat que totes s'assemblen i s'imiten elles amb elles, així els escriptors mediocres.

M. S. Oliver, la finor papellonejant del qual hem admirat sempre, parlà, en el seu discurs inaugural del curs a l'Ateneu, del fet de la civilització enaltint la sobirania de l'esperit.

¡Llàstima de *Vanguardia!*

Ara tallem tots els arbres. Després farem pregueres perquè plogui.

Hem vist un llibre de Joan Guixé *La nació sin alma*, en el qual totes les referències de Catalunya són inexactes o incompletes. Es comprèn. Els catalans tenim l'ànima i queda això que en diuen *la nación* com una forma morta.

Nosaltres, senyor Unamuno, quan defensem la nostra llengua, defensem un *pa de l'esperit* tan necessari com la llibertat de pensament. Perxò de la nostra llengua i del nostre patrimoni espiritual en fem qüestió prèvia.

LLIBRES RECENTS

JAUME BOFILL I MATAS
MN. LLORENÇ RIBER

La personalitat. L'obra pas- toral del Dr. Torras i Bages

Conferències donades a "Catalunya Vella" de Vich

Es venen a les Galeries Laietanes

JOSEP M. LOPEZ-PICÓ

L'INSTANT, LES NOSES I EL CANTIC SERE

Boixos de Josep Obiols

Preu: Tres pessetes

Anuncis de llibres: Una inserció, 2 ptes., 3 insercions, 5 ptes.

VELL I NOU

Revista quinzenal d'art

Trimestre: 2 ptes.

Adm. Corts Catalanes, 613

JOIERIA, ARGENTERIA I ESMALTS D'ART

Corts Catalanes, 643.-BARCELONA

Quaderns d'estudi

Publicació mensual

Any: 4 pessetes

Adm.: Urgell, 187

GALERIES LAIETANES

Corts Catalanes, 613

ANTIGUITATS : EXPOSICIONS : LLIBRERIA D'ART
CAVES DE VINS : ART MODERN

PUBLICACIONES DE LA REVISTA

Administració: Corts Catalanes, 613, baixos - BARCELONA

ACABA DE SORTIR

MORALITATS I PRETEXTOS

DE J. M. LOPEZ-PICÓ

SORTIRA AVIAT L'

ALMANAC DE "LA REVISTA"

CONTINDRÀ POEMES de Josep Carner, J. M. López-Picó, Clementina Arderiu, Josep M. de Sagarra, Llorenç Ribes, Ferran Soldevila, Ventura Gassol, Ll. Bertran i Pijoan, Mercè Vila, Guerau de Liost, Joan Arús, Josep Lleonart, Alexandre Plana, Joaquim Folguera, Ramon Rucabado, Carles Riba, Marian Manent, Carles Soldevila, Josep M. Junoy, Joaquim Folch i Torres, J. Millàs-Raurell, etc.

CONTINDRÀ ESCOLIS, ARTICLES, TRADUCCIONS de Eugeni d'Ors, Francesc Pujols, M. de Montoliu, L. Nicolau d'Oliver, Miquel Ferrà, Enric Jardí, A. Rovira i Virgili, J. Farràn i Mayoral, Vicens Solé de Sojo, Marc Ferrer, Josep V. Foix, etc.

CONTINDRÀ DIBUIXOS de Isidre Nonell, Pau Picasso, Ricart Canals, Pere Inglada, Joaquim Sunyer, Xavier Nogués, Domènec Carles, Enric Casanovas, Torres Garcia, Manuel Hugué, Joan Colom, Ignasi Mallol, Francesc Vayreda, Josep Obiols, J. M. Marquès-Puig, Josep de Togores, Manel Cano, Rafel Benet, Enric C. Ricart, Rafel Sala, Jaume Guàrdia, Joan Miró, R. Domingo, Ramon Sunyer, etc.

CONTINDRÀ LLETRES I AUTÒGRAFS INÈDITS de Jascinte Verdaguer, M. Milà i Fontanals, Emili Vilanova, Joan Maragall, Josep Torras i Bages i Enric Prat de la Riba.

L'ALMANAC DE «LA REVISTA» valdrà dugues pessetes, i s'enviarà, a canvi del seu import, a tots els subscriptors del periòdic. Als que no el vulguin, per a evitar confusions, agràïrem que omplin la papereta d'avís que acompanya aquest nombre. L'Almanac es vendrà també en els Kiosks i Llibreries, però cal recomanar als llegidors que desitgin adquirir-lo, que l'encarreguin prèviament car el tiratge serà limitat.

INDEX

COL·LABORACIÓ DIVERSA

	Pàgines		Pàgines
Agell, Josep - Per la higiene de la ciutat.	221	Prat de la Riba, Enric - Fragment del discurs presidencial del Centre Escolar Catalanista, de Barcelona, en el curs de 1890 a 1891.	301
Bofill i Matas - La qüestió de les hisendes i la organització del govern local.	174 i 191	- De la polèmica amb Clarín.	302
Cardús, Jaume - La civilitat en l'amistat.	367	- Als diputats de la Mancomunitat de Catalunya.	304
Carner, Josep - La França Universal.	161	Pujols, Francesc - Els àmos del pensament medieval.	261
Esplugues, P. Miquel d' - Hora litúrgica.	297	Reventós, M. - La tasca d'En Prat.	322
Estelrich, Joan - Imperialisme i unitat d'esperit.	77 i 189	- De l'agotament de la idea de llibertat.	397
Farran i Mayoral - Les idees.	15	Rovira i Virgili - L'optisme.	1
- Les llengües clàssiques.	117	- Els corrents ideològics de la política francesa.	162
- Les humanitats i la nostra candidesa.	129	- L'obra viva.	295
- Goethe i la França d'avui.	162	Nacionalisme i Federalisme.	404
- La filosofia de B. Croce.	365, 383, 416, 430.	Rucabado, R. - Missions.	131
Ferrer, Marc - El prof. L. Gauchat.	193	- Anti-Christus.	150
Galí, Alexandre - Pedagogia social.	48	- L'educació dels obrers.	173
- De la música i de la pedagogia.		- L'alcalde imaginari.	277
- Prat de la Riba.	335	- L'autoritat moral.	295
Homs, Eladi - El catalanisme de Prat de la Riba.	351	- La llibertat que ens mereixéssim.	399
Jardí, Enric - Crítica contra la Democràcia, Nacionalisme i Sindicalisme.	205	- L'Institut d'Educació d'En Prat de la Riba.	413
López-Picó, J. M. - Direccions literàries.	97	- El llibre pel llibre.	429
- Una lliçó i un programa.	115	Ruiz i Castellà, J. - El problema de l'adaptació professional.	278, 306 i 317.
- A propòsit del Congrés Nacional del Llibre a París.	203	Ruiz i Manent, J. M. - Una nova mística.	360
- El pretext.	283	Tallada, J. M. - Una entitat que desapareix.	
- Eternitat.	293	- La productivitat de l'indústria a l'endemà de la guerra.	109
- Volem la Universitat.	381	- La fixació dels salaris mínims en les indústries a domicili.	242
Lleonart, Josep - D'un aplaudiment.	224	Xenius - No es faci el miracle si l'ha de fer el diable.	241
- L'instrument i l'arquet.	336		
Marquina, Rafael - Un poeta ha dit la paraula.	93		
Martí i Julià, Dr. - La cura dels malalts en la cultura dels pobles.	94	Brandés, Georg. - Crida per la pau.	343
Maseras, Alfons - Pal·las sota la màscara.	170	trad. C. C.	
Montoliu, Manuel de - La llengua i la literatura Catalanes en Alemanya.	145	Gauchat, L. - El preciosisme.	194
d'Ors, Eugeni - Elogi dels acadèmics nous.	299	Rolland, Romain - L'eterna Antígona.	343
Peyri, Jaume Dr. - Les qüestions biològiques en la dramàtica.	375	trad. C. C.	
Pi i Sunyer, August - Fisiologia de l'educació pel ritme.	111		
Pi i Sunyer, Josep. M. - La tercera setmana municipal.	265		
- Per la solució eficaç de les vagues.	333		

CONTEMPORANIS ESTRANGERS

PER J. M. LÓPEZ-PICÓ

Andreief, Leónides.	368	D'Annunzio, Gabriele.	354
Barrès, Maurice.	80	Dehmel, Ricard.	356
Borgese, G. A.	63	France, Anatole.	370
Brandés, Georg.	134	Gide, André.	207
Castro, Eugenio de.	354	Hauptmann, Gerhart.	402
Clàudel, Paul.	356	Jammes, Francis.	357
Corradini, Enric.	370	Kipling, Rudyand.	353
Chesterton, G. K.	48	Lagerlöf, Selma.	368

	Pàgines		Pàgines
Mann, Tomàs.	369	Zuccoli, J.	369
Maurras, Charles.	335		
Mœterlinck, Maurice.	401		
Shaw, Bernard.	320		
Spitteler, C.	264		
Tagore, Rabindranath.	355		
Wells, H. G.	370		
		PER M. REVENTÓS	
		Schmoller, Gustau.	281
		Wagner, Adolf.	421

POESIA CATALANA

Arderiu, Clementina. - Retorn.	35	López-Picó, J. M. - Dues llums.-Abans de la melangia.	39
- Passa, vent.	70	- Epitímia.	167
- La imatge clara.	248	Lleonart, Josep - Finestra als cims.	19
Arús, Joan - Crepuscle.	37	Llongueras, Joan - Mitja nit.	269
- El temps.	285	Millàs-Raurell, Josep - Tota una llarga vida. -Perdible, perdurable.-Remordiment.	402
- La rosada. En la nit, sol.	437	- Petit poema de Cap-d'any.	84
Bertran i Pijoan, L. - Perennitat.	36	Plana, Alexandre - Els carrers vells de Girona.	32
- L'idiota.	309	Ramis d'Aireflor, Joan - Ventada de març.-Corpus camperol.	270
Capdevila, Joan - L'espectacle matinal, avui que és festa.	202	Riber, Llorenç - A santa Felicitat que infantà set fills màrtirs.	19
- Ara ella canta i'en mi neix un plor.-Davant la nit.-El record.	373	Riba, Carles - La vida solitària.	21
Carner, Josep - Cançó.-Esparses.	30	- Hora foscant.	119
Curell, Ramón de - La incerta espera.	120	Riu i Dalmau, Fidel S. - Duus una bata de color de rosa.	284
Colóm, Guillem - Cançó de març.	269	Rucabado, Ramon - Elogi de la mort.	386
Draper, Joan - Elia dansa.	179	Sagarra, Josep Maria de - Girona a la tardor. - La dansarina del café concert.	7
Foix, J.-V. - Dues tardes.	391	- La nena de la rotllana.	135
Folguera, Joaquim - El llorer.-El vent.-El silenci.	34	Salvà, Maria Antònia - Salutació de Pasqua.	249
- Elegia.-A la fidelitat.-Cançó d'hivern.	153	Soldevila, Carles - Nit de juliol.	43
- Cançó de la primavera agònica.- El goig.	358	Soldevila, Ferran - Lluny.	10
Font i Casas, Josep A. - La condolença i l'alegre veritat.	309	- Decandiment.	268
Fortesa, Miquel - L'enterrament dins el jardí.	41	Valeri, Lluís - Al morir de la nit.	135
Gassol, Ventura - El poema dels camins.	12	Vila, Mercè - Otomnal.	42
- Aqueixes dues roses.	212	- La finestra. - Allà en el llarg del caminal.-Amb mon esguard.	250
Granger, Josep - Ruta infinita.		Vinyes, Ramon - Jèrica. - Hora cap-vespral.-Encantament. - Cançó.	371
Grangés, Felip - Paternitat.-De la posta.-La feixa rompuda.-Pluges de maig.	100		
Llost, Guerau de - Cançó.	8		

POESIA ESTRANGERA

CLÀSSICA GREGA

Pindar - Olímpica X.-trad. C. Riba.	50
---	----

CLÀSSICA LLATINA

Horaci - A la nau que s'emportava Virgili cap a Atenes, trad. J. Climent.	374
---	-----

ANGLESA

Burns, Robert - De tot indret. - Llanguid estel. - Dolç Afton, trad. Maria Manén.	310
Coleridge, Samuel J. - La complanta del vell mariner, trad. Joaquim Folguera.	359
Keats, Jhon - Sonets, trad. J. M. López-Picó.	152
Kipling, Rudyard - Fragments, trad. J. F.	435
Shelley - Invocació, trad. Josep Carner.	176
Symous, Artur - Montserrat, trad. M. Ferrà.	116

FRANCESA

Albert-Biró, Pierre - Jardins públics.	138
Angellier, August - El calze dels petons-Sonet, trad. J. M. López Picó	228
Apollinaire, Guillaume - Plou, trad. Joaquim Folguera.	137
Claudé, Paul - Als morts dels exèrcits de la República, trad. Joaquim Folguera.	169
Drieu-La Rochelle, Pierre - Usina, usina trad. Joaquim Folguera	136
Folgore, Luciano - Paisatge en un plat, trad. Joaquim Folguera.	136
Gide, André - Bethsabé, trad. Alexandre Plana.	208

ALEMANYA

Bilke, Rainer Maria - *** trad. M. de Montoliu.	389
Dehmel, Ricard - Complanta d'Eva. - Campanes de Nadal, trad. Josep Lleonart.	200

	<u>Pàgines</u>		<u>Pàgines</u>
Salus, Hugo - Música de cambra, trad. M. de Montoliu.	390		
Stadler, Ernst - Passeig de tardor, trad. M. de Montoliu.	391		
Vallmüller, K. G. - Nocturn en c dur, trad. M. de Montoliu.	391		
PORTUGUESA			
Quental, Antero de - Entre les ombres, trad. Miquel Ferrà.	422		
ITALIANA			
Annunzio, Gabriele d' - La nau, trad. C. R.	342		
Graf, Arturo - La vida és breu, trad. Ventura Gassol	138		
Leopardi - El dissabte de la vida, trad. Miquel Fortesa.	151		

DANESA

Kjesmeier, Karl - Digte, trad. A. Maseras. 325

ORIENTAL

Rabindranath, Tagore - Vocació, trad. Clementina Arderiu. 211
 - Dia de pluja - En les platges, trad. M. Fortesa. 286

HEBRAICA CONTEMPORÀNEA

Bialik, C. N. - Fes-me amb tes ales un amagatall - Després de la meva mort, trad. J.-V. Foix. 404

PROSA LITERÀRIA

CATALANA

Ferrando, Ernest M. - Als arravals, una casa humil. 243

CLÀSSICA GREGA

Samossata, Lucià de - Els diàlegs dels déus: Judici de les deesses, trad. J. Farran i Mayoral. 65

FRANCESA

Claudé, Paul - La creixença del temple, trad. Joaquim Folguera. 406
 Péguy, Charles - El Misteri de la Caritat de Joana d'Arc, trad. Joan Llongueras. 81
 Philippe, Charles - Louis-Cartes de joventut, trad. J.-V. Foix. 226

MÚSICA

Vallès, E. - Les figures del temple de la Música francesa. 171
 Amiel, Frederic - Del Dietari Intim. 88
 Darnaudat, Jean - Rameau i Descartes, trad. 218

POLÍTICA NACIONAL

Duran i Tortajada, M. - El nacionalisme a València 61
 Esteve, Martí - Política nacional. 2
 - La pàtria triomfant. 292
 - Elogi del President. 294
 Estelrich, Joan - L'acció del nacionalisme a Mallorca. 45

QÜESTIONARIS DE «LA REVISTA»

L'EXPOSICIÓ D'ART FRANCÈS

Opinions de J. Torres-Garcia, Feliu Elias, Manuel Cano, Josep de Togores, Domènec Carles, Josep Clarà, Joaquim Sunyer, Enric Casanovas, Francesc Vayreda, Xavier Nogués i Francesc Galí. 223

Opinions de Joan Colom, Pere Inglada, Ignasi Mallo, Iu Pascual, Ricard Canals i Josep Aragay. 253

ENQUESTA UNIVERSITÀRIA

Esteve, Martí - Enquesta Universitària. 405
 Bosch-Gimpera, P. 423

ARTS PLÀSTIQUES

Aragay, Josep - Elogi de l'alta originalitat. 142
 - L'obra d'Isidre Nonell després de mort 362
 Brunet, Manuel - Per la dignitat de l'arquitectura. 256
 - Corrent per Barcelona: Les fonts monumentals; Santa Maria de Mar. 395
 Casanovas, Martí - Classicisme, novo-classicisme 24
 - Notes Marginals. 57 i 89
 - Josep Obiols. 105
 C., M. - Crònica. 58
 Farran i Mayoral - Impressionisme i Naturalisme. 215
 - A propòsit d'un llibre. 329
 Folguera, Joaquim - Rodin. 441
 Junoy, J.-M. - Visites i Indicacions. 124
 Monegal, Esteve - Assaig sobre la rehabilitació de l'habilitat. 56
 - El que crec de Josep Obiols 104
 Puig, Eduard M. - El descubrimiento de sí mismo, de J. Torres-Garcia. 347
 Ràfols, Josep F. - Gravadors de Catalunya. 75
 - L'arquitectura de Barcelona. 377
 - Els deixebles d'En Gaudi: Rafael Masó. 427
 - Joiells d'art, encara. 442

	Pàgines		Pàgines
Sacs, Joan - Situació i valor de les arts plàstiques a França	164	Vayreda, Francesc - Les tècniques en l'obra de Josep Obiols.	105
Torres-García, Joaquim - En dígué tot això.	155	Vollard, Ambroise - Ingrès segons Renoir, (trad. Cn. C. C.).	238
- Un ballet rus de Picasso: Parade.	423		

EXPOSICIONS

PER MANUEL BRUNET			
Soldevila, Miquel.	185	Aguilar, Fidel.	314
Vayreda, Francesc.	185	Barradas.	443
		Burty, Franck.	428
PER JOSEP ARAGAY		Charchoune, Serge.	185
Espinal, Marian.	158	Colom, Joan	443
Grünhoff, Elena.	158	Guàrdia, Jaume.	273
Togores, Josep de.	158	Hugué, Manuel.	443
Vayreda, Francesc	157	Iturrino, Francesc.	239
		Lagar, Cels.	239
PER MARTÍ CASANOVAS		Nogués, Xavier.	239
Galvey, Enric.	107	Torres-García, J.	443
		PER RAMÓN SUNYER	
PER C. M.		Ridaure, Carles.	411
Domènec, Carles.	126	PER FRANCESC VAYREDA	
Sala, Rafel.	125	Artistes Bascos.	75
		E. C., Ricart.	75
PER V. C.		Torné-Esquius.	75
Periard, Sermaise.	125	NOTES DIVERSES	
			Pàg. 315 i 347
PER EDUARD, M. PUIG			
Anglada, Hermen.	423		

LLETRES

Brunet, Manuel - Una commemoració.	346	Nicolau d'Olwer, L. - El Centenari Shakespeare-Cervantes.	102
Cambó, Francesc - Pròleg al llibre «Prat de la Riba» de Al. i Ar. Garcia Caraffa.	425	Ors, Eugeni d' - Pròleg al llibre «L'obra d'Isidre Nonell».	180
Carner, Josep - Pròleg a la traducció catalana de «Venus i Adonis».	154	Plana, Alexandre - La novel·la.	101 i 288
Fabra, P. - Castellanismes de la llengua escrita.	312	Riba, Carles - Pròleg a un llibre per a nois.	393
Folguera, Joaquim - Pròleg al llibre «La moderna pintura francesa» de Joan Sacs.	213	Rovira i Virgili, A - Pròleg a un llibre de lectura escolar.	
Llongueras, Joan - Pròleg al llibre «Pel nostre ideal» de L. Millet.	230	- Pròleg al llibre «El Nacionalisme Català».	139
		Rubió, Jordi - Artur Farinelli.	215
		- De literatura catalana.	326

BIBLIOGRAFIA

PER MARTÍ ESTEVE		PER MIQUEL FERRÀ	
«La guerra a través de un alma» de Gabriel Alomar.	439	«Nostra Senyora de la Mercè» del P. Miquel d'Esplugues.	232
«España ante el problema del Mediterráneo» de R. Gay de Montellá.	251	PER MARC FERRER	
«Tractat dels pactes nupcials o capítols matrimonials que escrigué Joan Pere Fontanella de F. Maspons i Anglesell.	53	«Caceres i caçaires» del Marquès de Camps.	440
«La questione catalane» de G. Normandy.	393	«Les hores que passen» versos de Pere Francís.	184
«El Nacionalisme» d'A. Rovira i Virgili.	73	«El jurament» novel·la de Pau Griera.	141
«El Nacionalismo catalan» d' A. Rovira i Virgili	181	«Segarrenques» versos de J. Iglésias i Guizart.	183
«El periodismo por los periodistas».	394	«Maria-Glòria» novel·la de Dolors Moncerdà.	272

	Pàgines		Pàgines
«Terra de Gestes i de beutat» de X. Monsalvatge i J. Pla	376	«Sigil·lografia catalana» vol. I. de Ferran de Sagarra.	55
«Remembrances» poemes de Paul M. Turull.	104	«Llibre popular del Rosari» de Serra i Boldú.	406
«Collita» versos de Lluís Via.	252	«Textos de Dret Català» de F. Valls i Taberner.	56
«De la raça que es perd» de Juli Vallmitjana.	290	«Anuari MCMXIII-XIV» de l'Institut.	55
«Almanac de la Poesia» (1917).	88		
«Biblioteca Foment de la pietat catalana».	441	PER M. POAL AREGALL	
«Estudis romànics» Vol. I. (Institut de la Llengua).		«Tasques socials» de Dolors Moncerdà.	74
PER JOAQUIM FOLGUERA		PER M. REVENTÓS	
«Amfora» poesies de Ventura Gassol.	87	«El sentimiento de la riqueza en Castilla» de Pere Coromines.	438
«L'Instant, les Noses i el Càntic serè» de J. M. López Picó.	427	PER CARLES RIBA	
«Visions de l'horta» versos de Daniel Martine Ferrando.	72	«Venus i Adonis» de W. Shakespeare, traducció catalana de Morella i Galícia.	212
«Històries extraordinàries d'Edgard Poe» traducció catalana de Carles Riba.	54	PER A. ROVIRA I VIRGILI	
«Les Valors ideals de la guerra» de Rovira i Virgili.	251	«Les doctrines de Georges Sorel» d'Enric Jardí.	376
«Mireia» de Mistral, traducció catalana de Maria-Antònia Salvà.	313	«Catalunya en temps de la revolució francesa» de M. S. Oliver.	214
PER ROMÀ JORI		«Diferències específiques entre catalans i castellans» de Rossell i Vilà.	232
«La moderna pintura francesa fins al cubisme» de Joan Sacs.	271	PER CARLES SOLDEVILA	
PER JOSEP LLEONART		«Junior» poesies de L. Bertran i Pijoan.	121
«Cancó d'ahir» versos de Miquel Ferrà.	313	PER MARTÍ CASAÑOVAS	
PER MANUEL DE MONTOLIU		«Meditacions sobre l'arquitectura» de Joaquim Folch.	121
«Llibre de les donzelles» versos de Joan Arús.	271		
PER L. NICOLAU D'OLWER			
«Sembances» del P. Miquel d'Esplugues.	56		

DIETARI ESPIRITUAL

Pàgines 59, 76, 91, 108, 126, 143, 159, 186, 204, 218, 239, 258, 273, 290, 315, 348, 379, 363, 396, 412, 444,

GRAVATS

Aragay, Josep.	40	Nogués, Xavier.	33 i 44
Casanovas, Enric.	14	Obiols, Josep.	0, 6, 20, 29 i 42
Clarà, Josep.	23	Sunyer, Joaquim.	11
Humbert, Manuel.	18 i 37	Togores, Josep de.	31
Marquès-Puig, J. M.	38	Vayreda, Francesc.	9
Monegal, Esteve.	35		

